

DEEL MOLENSCHOT

Uitgave februari 2012

GEMEENTE **Gi(ze en Rijen**

Inhoudsopgave

Molenschot

Veenstraat 3

Veenstraat 5 en 7

Veenstraat 89

Veenstraat/Molenschotsebaan

Inleiding Molenschot

"Zijn de steden het verstand, zijn de dorpen het hart van Nederland" zei de prins der dichters A. Roland Holst op 22 juni 1962 toen men hem vroeg waarom hij in een dorp woonde en niet in Amsterdam. "In de stad leef je om de zoveel jaar wel in een nieuwe omgeving. De dorpen schenken rust. Alles blijft er bij het oude en verandert er iets dan gaat dat zo traag dat men alle tijd heeft eraan te wennen." Steden veranderen snel. Het cultureel erfgoed wordt er constant bedreigd. In de jaren zestig kwam een soortgelijke ontwikkeling op gang in de dorpen. Veel burgemeesters wilden hun dorp vernieuwen en in de vaart der volkeren opstoten. Zij vernieuwden de kern van hun dorp meestal tot groot verdriet van de inwoners. Met de komst van de schaalvergroting (herindelingen) rond 1990 is er een rem gezet op die ingrepen. Voor veel dorpen kwam deze ontwikkeling echter te laat. Vaak probeerden burgers het oude karakter en culturele erfgoed te bewaren, zij liepen echter steeds achter de feiten aan waardoor veel cultureel erfgoed verloren ging. Gelukkig is in deze situatie verandering gekomen. Welvaart en welzijn worden tegenwoordig goed tegen elkaar afgewogen. Niet alleen de gemeentebesturen denken na over de toekomst, de burgerij denkt tegenwoordig mee in de vorm van historische- of heemkundekringen of via ander soort belangenverenigingen. Om precies te weten wat waardevol is moet de dorpskernen zo goed mogelijk worden onderzocht en geïnventariseerd. Pas dan kan een goede afweging worden gemaakt over hoe het verder moet met zo'n kern. Vragen als: mag de kern groeien, en zo ja waar en hoeveel? en: moeten er dan winkels komen, waar dan wel en hoe zit het met de bereikbaarheid?, kunnen dan veel beter beantwoord worden. Het gemeentebestuur kan er dan met zijn besluiten rekening mee houden. Want hoe het ook zij het gemeentebestuur moet toekomstplannen maken en voorwaardenscheppend bezig zijn om de leefbaarheid van de kernen te garanderen.

Ondanks nieuwbouw langs de uitgaande wegen lijkt de tijd in Molenschot stil te hebben gestaan. Er is in Molenschot veel cultureel erfgoed te bewaken. De onderhavige rapportage betreft een intensief onderzoek naar de kwaliteiten van de dorpskern van Molenschot. Het gaat om zaken van planologische, kunsthistorische en cultuurhistorische waarde die allen tezamen een bijdrage leveren aan de huidige identiteit van het dorp.

VEENSTRAAT 3

Typering

Voormalige landbouwschuur bij Veenstraat 5-7, heden woonhuis.

Kadasternummer

Sectie H 1738 (ged.)

Bouwgeschiedenis

Het object wordt gebouwd in 1930 in opdracht van H.G. van Arendonk uit Molenschot en gebouwd naar het ontwerpplan van C. van Beek uit Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1930/514)

1935. Aan de oostzijde wordt de schuur uitgebreid met een karkooi. Deze is dan geheel gesloten en van deuren voorzien. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1935/83)

1993. In opdracht van de heer A. Michielsen wordt de schuur verbouwd tot woonhuis. Nagenoeg de gehele buitenzijde van de schuur wordt vernieuwd en ten behoeve van de ingangspartij wordt de aanbouw aan de oostzijde opengewerkt.

1998. Op het dak worden glooiende dakkapellen aangebracht terwijl de asbestsingels worden vervangen door riet en de rode en donkergrijze muldenpannen op de oostelijke bijbouw door Hollandse pannen. (G.A. Gilze-Rijen, dos. B 1998/76 en SVI 1998/34)

Karakterisering

Het object staat geheel vrij met de korte zijde naar de straat gekeerd.

Het object telt een bouwlaag met een gewolfd dak belegd met riet (voorheen asbest-singels). De aanbouw tegen de oostzijde, (voorgeheel gesloten) heeft een lessenaarsdak belegd met Hollandse pannen (voorheen rode en donkergrijze muldenpannen).

Gevels: Gevels van hout zijn grotendeels vernieuwd.

Houten baanderdeur is oorspronkelijk bewaard gebleven.

Plattegrond: Rechthoekig.

Stijl: ----

Beschrijving exterieur

De houten gevels begane grond bestaan uit gepotdekselde delen. De topgevel is voorzien van horizontale vertimpering houten delen .

Op de begane grond in de frontgevel zijn de oorspronkelijke baanderdeuren aanwezig. In de top van de frontgevel bevinden zich luiken van de oogst/hooizolder, geflankeerd aan iedere zijde door een half rond (nieuw) stalraam.

Op de dakpartij aan de oostzijde zijn twee glooiende dakkapellen aanwezig.

De dakpartij is voorzien van riet en rode nokpannen.

De oostelijke aanbouw is geheel opengewerkt ten behoeve van de ingangspartij van de woning en is in gebruik als carport.

Beschrijving interieur

Het oorspronkelijke gebint is voor een groot deel gaaf bewaard gebleven.

Motivering tot plaatsing

Het object is een goed voorbeeld van een grote landbouwschuur uit ca. 1930 in Molenschot. Bij de verbouwing in 1993 bleef de globale vorm bestaan. (A.1.a.)

Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het interieur (gebint gaaf bewaard gebleven) (A.2.b.)

Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering. (A.4.)

Het object vormt een onderdeel van de historische bebouwing in de kern van Molenschot en is belangrijk vanwege haar ligging in deze structuur. De schuur maakt een wezenlijk onderdeel uit van het dorpsgezicht van Molenschot (westzijde kern). Tezamen met de schuur aan de Broekstraat 1 geeft het object de kern van Molenschot haar agrarisch karakter. (B.2. en B.3.)

Het object heeft cultuurhistorische waarde. Het vertegenwoordigt een aspect van de agrarische geschiedenis van Molenschot. (C.3.)

VEENSTRAAT 5 en 7

Typering

Voorheen woonhuis met stal, heden twee woonhuizen.

Kadasternummer

Sectie L 1738, 1995 gesplitst in twee delen met gelijk sectienummer (voorheen Sectie H 1208).

Bouwgeschiedenis

1935. Het object wordt gebouwd in opdracht van H.G. van Arendonk uit Molenschot naar het ontwerpplan van de aannemer/timmerman C. van Beek uit Rijen. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1935/46)

1936. Overwogen wordt een drietal erkers in dezelfde stijl van het huis aan te bouwen. Vanwege de kosten gaat dit niet door.

1947. Achter de woning wordt een kalverenstal gebouwd. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1947/62)

1973. Het object wordt aangesloten op de riolering. De oude beerput wordt buiten gebruik gesteld. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 15273)

1991. Veenstraat 7, bestaande uit een woonhuis en een stal, wordt in opdracht van J. van Geffen uit Molenschot, gesplitst. Het stalgedeelte wordt verbouwd tot een zelfstandig woonhuis genummerd Veenstraat 3. De bouwplannen worden uitgevoerd naar het ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1991/365)

1993. In opdracht van J. van Geffen uit Molenschot worden in het grote dakvlak ramen geplaatst. Achter de grote schuurdeuren aan de oostzijde van no. 5 wordt een ondiepe hal gecreëerd waarin de ingangspartij wordt aangelegd. De werkzaamheden worden uitgevoerd naar een ontwerpplan van de architect J.J. Keusters uit Gilze. (G.A. Gilze-Rijen, dos. 1993/76)

1993. In het kader van de wering van geluidshinder worden nagenoeg alle venster van het object voorzien van nieuwe ramen. De oorspronkelijke kozijnen probeert men zo goed als mogelijk te bewaren. Dat betekent dat de roedeverdeling nauwelijks wijziging ondergaat.

Karakterisering

Veenstraat 5 en 7 staat geheel vrij.

Voormalige stal en woonhuis en zijn met elkaar verbonden. De hoofdlichamen van het woonhuis en de voormalige stal staan met de korte zijde naar de straat.

Het woonhuis nr. 7 telt deels twee, deels (aan de zijde van de voormalige stal), een bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak, belegd met rode Hollandse pannen. De voormalige stal nr. 5 telt een bouwlaag met een zolderverdieping onder een gewolfde kap en een deel lessenaarskak belegd met rode Hollandse pannen.

Opmerking: de noklijn over alle delen van het object is gelijk zodat de stal en het aansluitende gedeelte van het woonhuis (dat één bouwlaag telt) zijn afgedekt met een hoge dakkap, over twee bouwlagen van het woonhuis.

Gevels: Opgetrokken van gele baksteen. Decoratieve toepassing rode baksteen rond ingangspartij en nok woonhuis.

Metselwerk: Kettingverband.

Plattegrond: Zowel het woonhuis als het voormalig stalgedeelte hebben een rechthoekige plattegrond.

Stijl: Amsterdamse School.

Beschrijving exterieur

Woonhuis nr 7:

De gevel van het woonhuis is a-symmetrisch over drie vensterassen. De rechter twee vormen het hoofdlichaam van het woonhuis met de topgevel, de linker vensteras over een bouwlaag met hoogoplopende dakpartij erboven.

In het midden op de begane grond is de ingangspartij met rondboogpoort van decoratief in strekverband gemetselde rode baksteen. Rond de deurpartij is een rondbogig boven/zijlicht aanwezig, gevuld met glas-in-lood. De originele houten rondboogdeur en brievenbus van groen gres met twee vogels in Art-Décostijl zijn gaaf bewaard gebleven. De aantrede naar de deurpartij is belegd met gele vierkante tegeltjes.

Zowel links als rechts van de ingangspartij is een vensterpartij met een groot driedelig kozijn. Het venster is voorzien van een groot middenpaneel, smalle zijpanelen en bovenlichten gevuld met glas-in-lood. Er zijn gestoken vensterbanken van zwarte geglazuurde tegels aanwezig. De vensterpoorten zijn afgesloten met lateien van gele baksteen.

De tweede en derde vensteras gaan op in de frontgevel van het woonhuis.

Op de eerste verdieping boven de ingangspartij is een driedelig kozijn met een doorlopend bovenlicht, in de derde vensteras is eenzelfde driedelig venster met bovenlichten aanwezig. Bovenlichten gevuld met glas-in-lood.

Alle vensters zijn gemaakt van houten kozijnen. Er zijn gestoken vensterbanken van zwarte geglazuurde tegels aanwezig. De vensterpoorten zijn afgesloten met lateien van gele baksteen. De topgevel rond het ronde venster is gevat in decoratief siermetselwerk van rode baksteen met natuursteen sluitstuk.

De eerste vensteras op de verdiepinghoogte gaat over in een hoog stijl dak. Ter hoogte van de eerste verdieping is een driedelige plat afgedekte dakkapel aanwezig.

De rechterzijgevel a-symmetrisch. Op begane grond en verdieping rechts smal staand venster met bovenlicht en midden in driedelig kozijn met bovenlichten. Middelste deel een grootpaneel glas.

Voormalige stal, heden woonhuis nr 5:

De gevel is a-symmetrisch. Op de begane grond rechts bevinden zich een gesloten houtendeur (grote dubbele deurpartijen vroeger) met ertussen twee kleine liggende rechthoekig vensters met daarnaast een houten geklampte poort. De deur- en vensterpoorten zijn afgesloten met één lange gecementeerde latei. Ingangspartij nr.5 bevindt zich achter grote deurpoort.

Vensters gestoken bakstenen vensterbanken

Op de verdieping zijn de luiken van de hooizolder aanwezig, met bovenlicht (roede verdeling vijf x twee panelen glas). Afgesloten met één lange gecementeerde latei

De top van de frontgevel is afgesloten met een wolfdeel dakkap.

Linkergevel rechts twee kleine vensters staand en overige deel een bakstenenborstwering met daarboven houten gepotdekselde delen.

De overige gevels, deur- en vensterpartijen zijn hetzelfde behandeld.

Beschrijving interieur

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing

Het object is een goed voorbeeld van de Amsterdamse Schoolstijl. Het bezit daarvan alle specifieke kenmerken en valt op door totale uitvoering in stijl. (A.1.a. en b.)

Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur. (A.2.a.)

Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering. (A.4.)

Bij de bouw van het object is gebruik gemaakt van bijzonder materiaalgebruik. Naast een plint van rode baksteen is het object nagenoeg geheel uitgevoerd in gele baksteen. (A.5.a.)

Het object is een goed voorbeeld van het werk van de aannemer/ timmerman C. van Beek uit Rijen. (A.6.a.)

Het object neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze en Rijen. (A.6.b.)

Het object neemt binnen het oeuvre van de aannemer/timmerman een belangrijke plaats in. (A.7.)

Het object vormt een onderdeel van de historische kern van Molenschot en vormt daarin een geheel eigentijdse invulling. (B.2.)

Het object is van belang vanwege zijn ligging in de kern van Molenschot. Met zijn vormen en typische kleur baksteen draagt het object in grote mate bij aan het dorpsgezicht van de plaats. C.3.) Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale- en agrarische geschiedenis van Molenschot. (C.3.)

VEENSTRAAT 89

Kadasternummer: Sectie H, nummer 1701, voorheen Sectie H, nummer 1246, daarvoor Sectie H, nummer 1194, daarvoor Sectie H, nummer 5

Typering: Clubhuis Golfclub "Toxandria"

Bouwgeschiedenis:

1928. De golfclub werd gesticht in 1928 en is daarmee een van de oudste van Nederland.

Grond was oorspronkelijk eigendom van groot-industrieel Ch. Stulemeijer uit Breda die er nieuwe sanatorium "De Klokkenberg" op wilde gaan bouwen. Na wijziging van deze plannen kwam grond vrij voor aanleg golfbaan.

1929. De bouw van het eerste clublokaal. Architectuur van W. Stok uit Breda naar het voorbeeld van de paviljoenbouw van de Amerikaanse architect Fr. Lloyd Wright uit Chicago. Het object bestaat dan uit

een bouwlaag en wordt gebouwd op een heuvel zodat men van de grote zaal kan uitkijken over het golfterrein. (Dossier 1929-420, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

1933. Het clublokaal wordt in opdracht van de Golfclub "Toxandria" verbouwd en vernieuwd. Het nieuwe clubhuis telt nu twee bouwlagen waarvan de onderste gedeeltelijk is aangelegd in de heuvel waarop het paviljoen staat. Vanaf het golfterrein kan men dan door een grote poort naar de vertrekken onder in het paviljoen en via een trap naar de grote zaal erboven. Architect is W. Thunnisse uit Breda. Aannemer is de Fa. Gillis uit Rijen. Kosten F. 4.290,-. (Dossier 1933-714, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen.)

1955. De kleedgelegenheid in de onderste bouwlaag, wordt in opdracht van de golfclub verbouwd en vergroot. Aannemer is de Fa. J.L. Brekelmans uit Oisterwijk. Kosten F. 9.624,50,- (Dossier 1955-133, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

1968. Het oude caddyhuis wordt afgebroken en een nieuw gebouwd. Architect is P.A.M. Wolfs uit Moergestel. Kosten F. 36.200,-. (Dossier 1968-103, Archief openbare Werken gemeente Gilze-Rijen.)

1973. Het clubhuis wordt in opdracht van de golfclub gedeeltelijk gewijzigd en vergroot. Architect is Ir. A.J. van Hagen uit Breda. Er komt een groot woongedeelte in het paviljoen op zaalniveau. (bovenverdieping)./ Er komt buiten een nieuwe trap van het golfveld naar de verdieping met de grote zaal. (Dossier 1973-263, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen) (Opm. De verbouwing wordt niet uitgevoerd zoals de tekening laat zien)

1988. Het clubhuis wordt in opdracht van de golfclub opnieuw vergroot en gewijzigd. Aan de achterzijde en voorzijde van het paviljoen worden delen aangebouwd waaronder een bestuurskamer op de zuid-westelijke kop van het gebouw.. Tevens komt er nabij het clubgebouw een stokkenloods. Kosten F. 42.600,-. Door deze verbouwing ontstaat grotendeels de huidige situatie. (Dossier 1988-19, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen.)

1993. In opdracht van de golfclub worden twee afslaghutten van hout gebouwd. Verdere gegevens ontbreken. (Dossier 1993-96, Archief openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

1994. In opdracht van de golfclub wordt een werktuigenloods op het golfterrein gebouwd.

1995. Bij het object wordt een sanitairgebouw gebouwd. Verdere gegevens ontbreken wegens incompleetheid Dossier 1995-85, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen.

1996. De oude potloods wordt afgebroken, een nieuwe opslagruimte en afslaghut met instructieruimte gebouwd. (Archief 1996-17, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

1997. In opdracht van de golfclub wordt het kantoor van de werkplaats uitgebreid. Architect is J. van der Pas uit Breda. Kosten 41.125,-. (Dossier 1997-159, Archief Openbare werken gemeente Gilze-Rijen)

1998. Het clubhuis wordt in opdracht van de golfclub verbouwd en uitgebreid en bereikt zijn huidige omvang. Aan de zuid-oostzijde van het clubhuis wordt een groot stuk aangebouwd. Tevens wordt de stokkenloods vernieuwd. Aannemer is Bouwbedrijf M. de Visser uit Heeswijk. (Dossier 1998-90, Archief Openbare Werken gemeente Gilze-Rijen)

2002-2006. Diverse kleine verbouwingen aan bijgebouwen (loods, berging en werkplaats)

Karakterisering:

Het object ligt geheel vrij.

Het object telt twee bouwlagen met een verhoogd middengedeelte. De onderste bouwlaag is gedeeltelijk (westzijde) ingebouwd in een heuvel. Het paviljoen is afgedekt met schilddaken belegd met rode mastiek.

Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen.

Alle muren helder wit gesausd.

Metselwerk: Kruisverband met gladde voeg.

Plattegrond: Zeer

onregelmatige vorm. Gedeeltelijk kruisvorm en onregelmatige rechthoek met aanbouwen.

Stijl: Deels Millennium Modernisme en beïnvloed door paviljoenbouw Fr. Lloyd Wright.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel a-symmetrisch over twee bouwlagen. In midden gevel terug liggende ingangspartij in middenrisaliet. Geheel open structuur met grote glasramen en afgedekt door zadeldak. Aantrede van vijf treden. Op begane grond dubbele openslaande deuren met zijlichten, erboven driedelig kozijnen met gesloten borstwering (links en rechts een glaspaneel, in midden twee. Fronton zadeldak gesloten. Links en rechts van middenrisaliet twee vleugels clubgebouw onder schilddak over twee bouwlagen. Op begane grond aaneengesloten vensters over gehele hoogteverdieping. Op verdieping links drie liggende vensters met driedelige kozijnen, rechts twee kleine staande vensters met een paneel glas. Houten kozijnen. Rechts uitbouwen aan elkaar alle met gevelwanden in vorm houten kozijnen met glaspanelen. Slechts kleine delen van deze gevels opgetrokken van schoonmetselwerk. Gevel aan zijde golfbaan. Zeer markant. Tussen twee glooiingen van heuvels rondboogpoort met gemetselde boog als ingang tot vertrekken (kleedruimtes) onder in paviljoen. Trap leidt naar bordes voor bovenverdieping paviljoen. IJzeren leuning.

Middengedeelte van clubhuis voorzien van serre en opgetrokken als midden paviljoen apart afgedekt met schilddak. Houten kozijnen over hoogte gehele verdieping. Grote panelen glas. Links gevel woonhuis met vier vensterassen. In tweede vensteras dubbele houten deuren, in overige steeds twee panelen glas (Een groot en een kleiner van openslaand raam). Rechts van Middenspaviljoen op rij vier liggende vensters met steeds een openslaand raam en een groot glas paneel.

Architectuur zeer markant. Gevel kent geen ornamenten en is geheel witgeschilderd.

Beschrijving interieur:

Niet van toepassing.

Motivering tot plaatsing:

- A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van een clubhuis van een golfclub dat werd gebouwd als paviljoenbouw en waarvan de architectuur geheel is opgenomen in de natuur.
- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.
- A.4. Het object heeft esthetische waarde op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6.b. Het object is een van belang voor de architectuurgeschiedenis van Gilze-Rijen.
- B.2. Het object maakt deel uit van de historische bebouwing rond de Veenstraat en vormt daarbinnen een geheel eigentijdse invulling.
- B.3. Het object is ter plaatse door zijn ligging en de architectuur zeer beeldbepalend.
- C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.
- C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale geschiedenis van Gilze-Rijen)

VEENSTRAAT/MOLENSCHOTSEBAAN

Typering: Munitiebunker

Kadastrale nummer Sectie H, ongenummerd

Bouwgeschiedenis.

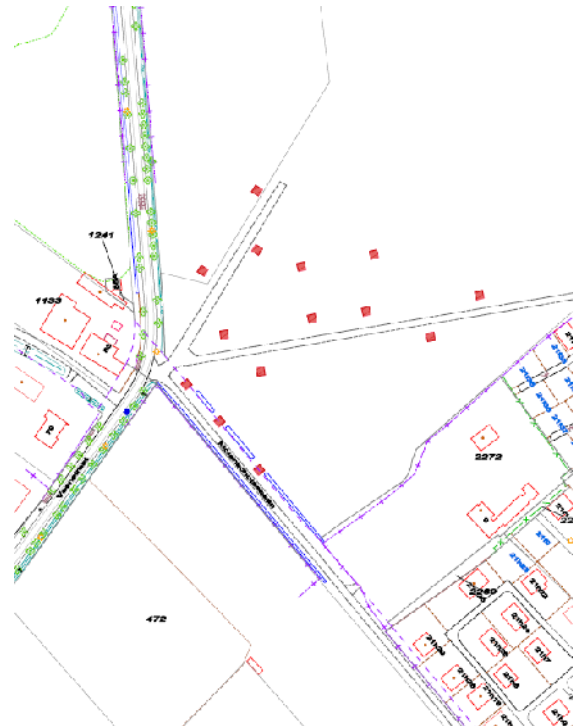
1942/1943.

Ontworpen en gebouwd door Duitse bezetter.

14 munitiebunkertjes van beton.

Model a.

Opslagruimte met voor- en achterruimte. Voorruimte tevens geschikt om te gebruiken als dekking-/geschutsplek. De bunkertjes maken onderdeel uit van een complete "stelling" van militaire bewakings- en verdedigingsobject bij en rond de vliegbasis.

Motivering tot plaatsing:

- A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van een munitiebunkertje annex dekkings-/geschutsplek gebouwd door de Duitse bezetter.
- A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.
- A.2.a. Het object is gaaf qua stijl en uitvoering in het exterieur.
- A.2.b. Het object is gaaf qua stijl en uitvoering in het interieur.
- A.3.a. en b. Het object valt op door het eenduidig materiaalgebruik voor in- en exterieur. Het object is geheel uitgevoerd in gewapend beton.
- A.4. Het object heeft esthetische kwaliteiten op grond van vormgeving en uitvoering.
- A.6.b. Het object neemt een belangrijke plaats in binnen de architectuurgeschiedenis van Gilze en Rijen
- B.1. Het object maakt onderdeel uit van een geplande reeks bunkertjes ter bescherming van het vliegveld.
- B.3. De objecten zijn door hun ligging zeer beeldbepalend.
- C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.
- C.3. Het object vertegenwoordigt een aspect van de militaire geschiedenis van Gilze-Rijen.

